

Nenad Veličković*

Senat, kodeksodavac

Dana 27. juna 2018, pod brojem 01-647/18, pozivajući se na član 56 Statuta Univerziteta u Sarajevu, Senat Univerziteta utvrdio je Nacrt Kodeksa ponašanja i odijevanja na Univerzitetu u Sarajevu¹ i uputio ga u sve organizacione jedinice (fakultete, akademije, institute) u javnu raspravu. Tako su svi uposlenici 29. juna 2018. dobili tekst nacrtu, uz poziv da do 19. jula 2018. dostave svoje prijedloge, primjedbe i mišljenja. Ne piše kome, vjerovatno se misli potpisniku, tj. *Dekanatu*. Službeni dopis, poslan sa e-adrese *dekanata*, potpisan je tom opštom imenicom.

Nacrt nije označen ni kao službena tajna ni kao interni dokument, i već se pojavio u javnosti, pa ću svoje *prijedloge, primjedbe i mišljenja* iznijeti javnije nego što bi to bila u službenoj prepisci. Takvom je izlasku iz administrativno-akademske intime povod *član 2 (Svrha Kodeksa)*, koji kaže:

“Cilj donošenja Kodeksa je normiranje prihvatljivog načina ponašanja i odijevanja osoblja i studenata Univerziteta, koji će dostojno prezentovati Univerzitet kao mjesto odgajanja budućih glavnih nosilaca društvenih aktivnosti.”

Senat, kao predlagač nacrtu, vidi ovdje Univerzitet u funkciji *odgajatelja nosilaca budućih društvenih aktivnosti*, proširujući mu djelatnost sa nastavne, naučne i istraživačke na odgojnu, čime postaje konkurencija i vrtićima. Senat ne obrazlaže svrhu kodeksa ponašanja i oblačenja interno (bolji naučni rezultati, bolja istraživanja, bolja nastava...) nego eksterno, uticajem koji vjeruje da ima u cijelom društvu. Zato ovaj Nacrt zaslužuje da se raspakuje pred cijelim društvom, a ne u birokratskim kanalima samog univerziteta.

Odgajitelji su, to se također može iščitati iz člana 2, nastavnici (sadašnji), a odgojenici su studenti (*budući*). Njih bi, prema tome, trebalo naučiti šta je *prihvatljivo* ponašanje i odijevanje. Ali se kodeks odnosi i na osoblje, dakle, i na odgajatelje, pa se tu, već na samom početku dokumenta, otvara važno i zanimljivo pitanje: Ko koga ustvari ovim kodeksom odgaja?

U ovom trenutku, dok se radi samo o nacrtu, u toj se ulozi, po službenoj dužnosti, pojavljuju članovi Senata. Oni su imali hrabrosti (nje je za ovakav potez trebalo više nego pameti) da povuku liniju između onoga šta jeste a šta nije prihvatljivo. Podrazumijeva se, jer oni stoje iza ponuđenih rješenja, *njima* jeste ili nije prihvatljivo.

Član 6. (*Pravila odjevanja univerzitetskog osoblja i studenata*) precizira šta osoblju i studentima nije dozvoljeno nositi, a s ciljem očuvanja ugleda i *tradicije* Univerziteta (2), tj. kako su dužni biti *prikladno* odjeveni, tako da ne narušavaju *ugled* Univerziteta (1).

* Autor je vanredni profesor na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu, književnik i urednik.

¹ http://www.fcjp.ba/templates/ja_avian_ii_d/images/green/Nacrt_Kodeksa.pdf, očitavanje: 05. 07. 2018.

Za tri riječi se u uvodnim stavovima ovog člana Kodeksa podrazumijeva da su jasne i precizne: tradicija, ugled i prikladno. Sve tri su, međutim, ljuštore koje ne znače mnogo dok se u njih ne upiše konkretan sadržaj. Pa tako ovaj Kodeks nije samo o odjeći i o ponašanju, nego je i o tradiciji i *moralu*.

Gdje onaj koji želi razumjeti pomenute iskaze može saznati šta je tačno ta *tradicija*, kakav je tačno taj *ugled*? Nigdje, to je nešto što se podrazumijeva, i što mnogi podrazumijevaju na različite (ali ne na suprotne!) načine. Senat bi sada da ta mnoga razumijevanja svede na jedno, i to, ako mu prođe, na svoje.

Iako nije najvažniji dio Kodeksa, član 6. je najzanimljiviji, jer se *tradicija* i *ugled* Univerziteta (Univerziteta!) vezuju za štikle i dekoltee. Ta je potreba da se suština upakuje u formu obično znak da sa suštinom nešto nije uredu. Znak je malograđanštine, koja svoju intelektualnu zapuštenost nastoji prikriti kojekakvim bon-tonovima i dres-kodovima. To čemu je sve Senat u raznim svojim *sazivima* ćutao dok su nosioci društvenih aktivnosti bezočno *privatizovali* opšta dobra, dok je kler marširao u samo srce obrazovanja, dok su korupcija i tranzicija postajali sinonimi, tim bi se ćutanjem najbolje mogla izmjeriti zapuštenost institucije koja bi sada da nekakvu tradiciju (zaista, koju?, tradiciju, naučne utemeljenosti i ideološke neutralnosti, oličene u posteru baobaba Kotromanića, koji već godinama na zidu u Rektoratu dočekuje goste bujnim dekolteom *princeze Katarine*, druge zdesna odozgo!?) brani od pirsinga i minjaka.

Kao da su pirsinzi i minjaci, i bretele i pupci, i papuče i natikače ono što prijete Univerzitetu, pa će, ako se pod hitno ne odupre toj najezdi, sa odličnog 1850. mjesta pasti na loše 3970. (jedno iza Banjalučkog).

Vrijedi navesti cijeli član 6:

(1) *Univerzitetsko osoblje i studenti su dužni biti uredni i prikladno odjeveni, tako da svojim izgledom ne narušavaju ugled Univerziteta.*

(2) *Kodeksom je predviđen poslovno – ležerni stil odijevanja. S ciljem očuvanja ugleda i tradicije Univerziteta, univerzitetskom osoblju i studentima nije dozvoljeno službeno na Univerzitetu nositi:*

(a) *Za žene:*

- *odjeću koja otkriva stomak, leđa ili duboki dekolte;*
- *odjeću na bretele;*
- *prozirnu, tijesnu i namjerno rasparanu odjeću;*
- *mini suknju, bermude, šorc i trenerku;*
- *papuče, natikače i cipele izrazito visokih peta;*
- *napadnu: šminku, nakit, tetovažu i piercing i*
- *odjeću s porukama koje vrijeđaju osjećanja drugih.*

(b) *Za muškarce:*

- *odjeću bez rukava;*
- *prozirnu, tijesnu i namjerno rasparanu odjeću;*
- *bermude, šorc i trenerku;*
- *papuče, natikače;*
- *napadnu: šminku, nakit, tetovažu i piercing i*
- *odjeću s porukama koje vrijeđaju osjećanja drugih.*

(c) *Univerzitetsko osoblje i studenti fakulteta Grupacije medicinskih nauka na eksperimentalnim i kliničkim vježbama obavezni su:*

- *nositi bijeli mantil, propisne dužine i zakopčan;*
- *imati uredne i podrezane nokte i*
- *urednu i podvezanu kosu.*

Ono što Kodeks ne definira, nakon što ovako dražesno raširi svoju malograđansku lepezicu, jeste: kako će se provoditi mjere zabrane? Hoće li se otvoriti nova radna mjesta za vratare (novi smjerovi: master vratarstva!), koji će s linijarom u rukama stajati na ulazima fakulteta, moliti studentice, asistentice, profesorice da dignu nogu, može i lijevu, pa onda mjeriti dužinu štikli. Ili će na linijaru s pečatom Univerziteta (ili Instituta za mjere i mjerne instrumente) imati rečke s oznakama *nisko, srednje, visoko, izrazito visoko*. Pa drznicama koje se prave izrazito više nego što jesu izricati opomene. Ili im na ulazu naplaćivati iznajmljivanje dopuštene obuće? Možda bi, kao u vrtićima, i profesori trebali na ulazu obuvati pape.

Na šta se misli pod *napadan piercing*: na nosu je napadan, a na bradavicama nije? Ili će se i taj na bradavicama otkrivati, recimo detektorima za metal? Hoće li kodeks pratiti i neki podkodsni akti, npr. neka uputstva za razlikovanje namjerno rasparane od nenamjerno rasparane odjeće?

Zabavno je zamišljati sastanke senata, etičkih komiteta, naučno-nastavnih u formatu odjeljenskih vijeća, kako rastjeruju sumrak svojom filistarskom lepezicom:

- *Treća tačka, slučaj prof. dr. Štiklić. Kolega je došao u štiklama od 12 centimetara, predlaže se ukor, smanjenje vladanja i da mu se pozovu roditelji na razgovor.*
- *Ja sam protiv, u Kodeksu piše da cipele izrazito visokih peta nije dozvoljeno nositi ženama. Kolega je, koliko znam, muškarac.*
- *Ja mislim da je kodeksodavac imao na umu i muškarce...*

Vjerovatno je Senat, otvarajući javnu raspravu, imao na umu primjedbe, prijedloge i mišljenja ovog tipa: da se ukaže na neke propuste, neke slijepe mrlje u pogledu zabrinutom za ugled Univerziteta, poput predrasude da štikle nose samo žene. Ili da mini može biti i haljina, a ne samo suknja. Ili da i muškarac može imati dekolte, ako raskopča košulju do pupka. Tako bi, ako akademsko osoblje nasjedne na poziv Senata, dajući javnoj raspravi ozbiljan ton konstruktivnog doprinošenja putem *prijedloga, primjedbi i mišljenja*, jedan bespotreban i žalosno smiješan pokušaj na kraju zaista postao nekakav pravni i obavezujući akt.

Kodeksom je predviđen poslovno-ležerni stil odijevanja. Stil je, dakle, *predviđen*. Ali čije je to *predviđanje*, ostaje skriveno. Zato se mora rekonstruisati, taj skriveni subjekt ove pravno-poslovične ležernosti. To je subjekt koji još uvijek muške bebe oblači u plavo, a ženske u roze. To je subjekt koji seksualnost doživljava uglavnom kao problem, pogotovu tuđu. Zato žene ne mogu nositi odjeću koja otkriva stomak, leđa, grudi, butine... Za muškarce se valjda podrazumijeva da neće. Njima se zabranjuje odjeća bez rukava. Ne piše koliko dugi rukavi moraju biti. Do ožiljka od vakcine? Ne piše ni da li moraju biti iste dužine, smiju li biti zavrnuti (ležerno). A i muškarcima i ženama zabranjuje se prozirna odjeća. Tu je onda jasno da ni muški prof. dr. ne smije držati predavanje u tankim bijelim hlačama ispod kojih mu se (ne) vide tangice.

I jednima i drugima zabranjeno je nositi odjeću s porukama koje vrijeđaju druge.

Evo nas, najzad, na dobro poznatom terenu sukoba (uglavnom) religijskih osjećanja sa (uglavnom) umjetničkim ili ličnim slobodama. Kodeks, naravno, ne nudi objašnjenje, niti upućuje na njega, o kakvim se tačno osjećanjima radi. Kako će redarska služba na fakultetskim ulazima trijažirati majice, bedževe ili, gluho bilo, tetovaže? Hoće li profesor istorije umjetnosti smjeti držati predavanje o nadrealizmu u majici na kojoj piše rečenica Salvadora Dalija da *Bog je muškarac izuzetne ljepote, visok tačno jedan metar? Seksualno*, koje se preformatiralo i sakrilo u *kulturalno*, ne bavi se ograničavanjem *pokrivanja*, već samo limitiranjem *otkrivanja*. Nikab, teoretski, nije problem, ali namjerno poderane farmerke jesu. Tako Senat (odnosno njegovi članovi koji su stali iza odluke da se Kodeks *spusti u bazu*) otkriva, iako bi da prikrije, vlastite vjerske, konzervativne i patrijarhalne aršine u kojima bi da skroji *prihvatljivo ponašanje i odijevanje*.²

U svjetlu klerikalizacije društva, koja je skoro pa globalni trend, može se čitati i član 12 (*Konzumiranje duhana, duhanskih prerađevina i alkohola*):

“(1) U službenim prostorima Univerziteta nije dozvoljena upotreba duhana i duhanskih prerađevina, izuzev u prostorijama predviđenim za te namjene.

(2) Unošenje alkoholnih pića u radne prostorije, konzumiranje alkohola i opijanja na radnom mjestu, kao i dolazak na posao u pijanom stanju najstrožije je zabranjeno.”

Zašto za duhan postoje prostorije na fakultetima i u rektoratu gdje se može pušiti, a za pivo, vino i lozu ne? Kako se, u vezi s alkoholom, tako lako skoči sa *konzumiranja* na *opijanje* i *pijanstvo*? Ako grad, kanton i država, kroz zakone, nisu *alcohol-free prostori*, zašto bi to bile njihove javne ustanove? Četiri decenije, najmanje, na ovom je Univerzitetu bilo sasvim normalno na koktelima različitim povodima poslužiti osoblje i goste alkoholnim pićima. Nije baš da su ih na nosilima vraćali kući. Odakle sad odjednom unutar akademske zajednice, na osnovu kojih istraživanja i analiza, ta odioznost prema fermentaciji?

Ovaj zahtjev-zabrana u kodeksu ima simboličku vrijednost obilježavanja teritorije. Inače bi, osim prijetećeg tona (*najstrožije je zabranjeno*) bila zapriječena i neka kazna. A moralo bi biti jasnije i kako bi se prestupnici hvatali. (Na osnovu anonimnih dojava, špijuniranjem, ili *in flagranti*?) Hoće li portiri na fakultetima imati ovlasti saudijskih carinika, pa otvarati torbe sumnjivcima, hoće li Senat zaposliti neku alkoholnu internu policiju, neke *Intouchables*, koji će s macolama upadati u kabinete i vršiti premetačine?³ Umjesto da bude prva linija odbrane naučnih principa i univerzalnih humanističkih vrijednosti pred klerikalnom restauracijom sekularnog društva, Univerzitet ovim kodeksom zaposjeda akademski prostor diskursom svetog teksta, osnažujući i tako autoritet svog *menadžmenta*.

Iza smiješnog pokušaja stoji ozbiljna namjera: da se kvazimoralnim propisima koje će u zadnjoj instanci tumačiti Senat,⁴ ili neko njegovo inkvizicijsko tijelo, disciplinuje osoblje. Sloboda govora, ionako već na koljenima, pogotovo među mladim članicama i članovima akademske zajednice, sad će biti još malo čvršće stisnuta. Dužina jezika sankcionisaće se preko dužine

² O tome kako privatna religiozna uvjerenja utiču na donošenje zakona vidi odličnu knjigu M. Warnock, *Dishonest to God*, London/New York 2010.

³ Čl. 15 (Nadzor nad primjenom Kodeksa): “Nadzor nad provođenjem ovog Kodeksa vrše rukovodioci, odnosno nadređeni po hijerarhiji Univerziteta/organizacionih jedinica ili lica koja oni odrede/ovlaste.”

⁴ Čl. 14 (Tumačenje odredbi Kodeksa): “U slučaju neslaganja strana u tumačenju i primjeni Kodeksa, autentično tumačenje daje Senat Univerziteta.”

suknje, a plitkoća mišljenja prihvataće se sve dok dekolte ne ode preduboko. Ne treba sumnjati da će masovna javna podrška ovom moralnom pendrečiću doći najglasnije od akademskog osoblja koje vjerskim propisima nikad ne prilazi s naučnom skepsom.

Otprilike onoliko koliko iza ovakvog kodeksa stoji konzervativni, patrijarhalni i u naletima pobožni mozak, toliko iza njega nema pravnog. Pravni mozak se vjerovatno u cijelu ovu avanturu ne bi ni upuštao, ali ako bi se pod nekim pritiskom ipak odvažio, stvari ne bi ostavljao nedovršene.

Naprimjer, već u članu 1 (*Predmet Kodeksa*) stoji (stav 1):

„Kodeksom ponašanja i odijevanja na Univerzitetu u Sarajevu (u daljem tekstu: Kodeks) utvrđuju se opća pravila i principi ponašanja i odijevanja univerzitetskog osoblja i studenata koja su u skladu sa etičkim, moralnim i profesionalnim normama, te opšte prihvaćenim civilizacijskim vrijednostima.“

Samo je po sebi problematično vezati ponašanje (i odijevanje) za etiku, moral i *opšteprihvaćene civilizacijske norme*. Koje bi to bile, od nabrojanih? Da takve postoje, *opšteprihvaćene*, ne bi ni bilo razloga da se studenti|ce i profesori|ce u njih štapom bez mrkve utjeruju. Sve što Senat (u ovom sastavu) na ovaj način želi jeste da *svoj moral* i *svoju etiku* unaprijedi u *opšteprihvaćene*. Za *opštecivilizacijskom* floskulom posegnuo je jer mu je i samom bilo jasno da se kod propisivanja visine štikli i dubine izreza ipak ne može pozvati na akademske vrijednosti. Pa su tijesna odjeća i natikače čorsokak civilizacije, a homofobija člana Senata najviši izraz akademskih sloboda.

Naglasak, ipak, ne treba stavljati na odijevanje. Ponašanje je ono što se želi *disciplinirati*.

U članu 4 (*Profesionalno ponašanje osoblja Univerziteta*) stavovi (a) i (c), stoji:

“(a) Osoblje Univerziteta je dužno poštovati ovlaštenja i odgovornosti, hijerarhiju i organizacijsku strukturu Univerziteta.

(c) Osoblje Univerziteta je obavezno da izbjegava i suzdržava se od onih radnji i postupaka koji na bilo koji način nanose štetu ugledu Univerziteta.”

Zakon o visokom obrazovanju⁵ posvećuje pažnju *disciplini*, ali tako da je povezuje sa *odgovornošću*:

“Član 124. (Odgovornost nosilaca funkcije u tijelima visokoškolske ustanove, organizacione jedinice, akademskog i drugog osoblja)

(1) Nosioци funkcija u tijelima visokoškolske ustanove/organizacione jedinice i članovi akademskog osoblja imaju naglašenu društvenu odgovornost.

(2) Općim aktom visokoškolske ustanove preciznije se reguliše postupak disciplinske odgovornosti lica iz stava (1) ovog člana, kao i drugih zaposlenika, teže i lakše povrede obaveza, disciplinski organi i postupak za utvrđivanje odgovornosti istih kao i izricanje mjera.

(3) Postupak disciplinske odgovornosti protiv lica iz stava (1) ovog člana, kao i drugih zaposlenika može biti pokrenut samo za povrede obaveza koje su prije nego što su

⁵ Akt br. 01-02-25016/17, 31. 07. 2017. Sarajevo, predsjedateljica Skupštine Kantona Sarajevo prof. Ana Babić, s.r.

počinjene bile utvrđene općim aktom visokoškolske ustanove i za koje je bila propisana odgovornost.“

Kodeksom o ponašanju i odijevanju sada se naglašena društvena *odgovornost* povezuje s *lojalnošću* instituciji, čijem se ugledu ne smije nanositi šteta, pri čemu i *ugled* i *šteta* ostaju nedefinirani. Ali se definiše mehanizam pritiska i kontrola – disciplinski postupak.⁶

Gdje su, zaista, opisani ti *bilo koji načini* kojima se nanosi šteta? Nigdje! I valjda taj *ugled* zavisi od važnosti objavljenih radova, od broja zadovoljnih studenata, od uključenosti osoblja u poslove od javnog interesa i značaja, od transparentnosti procedura (zapošljavanja, ocjenjivanja, napredovanja), a ne od transparentnosti tangica. Kao da je to što profesor od tangica ne vidi studenticu problem tangica, a ne profesora!

Transparentnost je upravo nešto na šta se ovim Kodeksom želi položiti menadžerska šapa. *Član 9 (Poslovne informacije)*:

“(1) Informacije i podaci koji za poslovanje Univerziteta u Sarajevu imaju iznimnu važnost smatraju se poslovnom tajnom, a njihovo otkrivanje neprihvatljivim ponašanjem.

(2) Od univerzitetskog osoblja i studenata se očekuje da se prema povjerljivim podacima odnose odgovorno i savjesno, te da ih u radu koriste isključivo prema svojim ovlaštenjima.”

Ako nije moronska, onda jeste oksimoronska konstrukcija: ustanova javna, a poslovanje tajno. Šta bi to bila *poslovna tajna od od iznimne važnosti* za poslovanje Univerziteta? I šta je to uopšte *poslovanje* Univerziteta? Zakon o visokom obrazovanju ne pominje poslovnu tajnu, nju reguliše Statut UNSA u članu 202 (*Poslovna tajna*).⁷ Tu se opet pojavljuje šteta po ugled Univerziteta, ali šta bi to tačno bilo, i dalje ostaje pravna tajna.

Zanimljivo je da „*Poslovnom tajnom smatraju se osobito podaci koje rektor, dekan ili rukovodilac organizacione jedinice proglasi poslovnom tajnom*“ (stav a. navedenog člana). Kategorija poslovne tajne obično se veže za pravna lica i ustanove koje djeluju na tržištu i odnosi se na informacije koje utiču na konkurenciju, poslovni uspjeh i dobit. Ponovo, kroz Senat, u vezi sa osiguranjem tajnovitosti rada javne ustanove, progovara menadžerska logika, otkrivajući tako tendenciju da Univerzitet privređuje uslugama umjesto da unapređuje znanjem (ukupni kvalitet života zajednice). Međutim, sve dok se finansira novcem iz budžeta, dakle javnim sredstvima, i

⁶ Čl. 13 (Primjena Kodeksa): “U slučaju nepoštovanja Kodeksa od strane osoblja Univerziteta, rukovodilac podorganizacione jedinice dužan je usmeno upozoriti člana univerzitetskog osoblja na obavezu poštivanja ovog kodeksa. U slučaju ponavljanja povrede određena Kodeksa moguće je pokrenuti disciplinski postupak.”

⁷ “(1) Poslovnom tajnom smatraju se podaci zbog čijeg bi davanja na uvid neovlaštenoj osobi mogle nastupiti štetne posljedice za poslovni interes i ugled Univerziteta/organizacione jedinice odnosno osoblja i studenata.

(2) Poslovnom tajnom smatraju se osobito podaci:

a) koje rektor, dekan ili rukovodilac organizacione jedinice proglasi poslovnom tajnom,

b) koji se odnose na način i mjere postupanja u vanrednim slučajevima,

c) koje kao poslovnu tajnu tijela Univerziteta ili njegovi zaposlenici saznaju od drugih pravnih ili fizičkih osoba,

d) koji se odnose na poslove koje Univerzitet/organizacione jedinice obavljaju za potrebe drugih pravnih ili fizičkih osoba, ako su isti zaštićeni odgovarajućim stepenom tajnosti,

e) koji sadrže ponude za javni oglas/konkurs, do objavljivanja rezultata oglasa/konkursa,

f) drugi podaci koji su Zakonom ili drugim propisom utvrđeni kao tajni podaci.

(3) Podatke koji predstavljaju tajnu Univerziteta mogu dati rektor/dekan ili osoba koju on ovlasti osobama koje za to imaju pravni interes.”

dok postoji obaveza da o potrošnji tih sredstava podnosi izvještaj, insistiranje na *poslovnoj tajnosti* unutar akademske zajednice najprije će biti povezano s koruptivnim djelovanjem. Javni interes nikada ne može biti manji od partnerskog. Ili može?

U sivoj zoni di/rektorskih procjena o tome šta jeste, a šta nije (poslovna) tajna, odnosno koja informacija može nanijeti štetu ugledu Univerziteta, *osoblje* ostaje nesigurno i radije oprezno šuti o svemu. Da li, naprimjer, pisac ovih redova, i sam *osoblje* UNSA, nanosi štetu ugledu Univerziteta argumentujući ovdje da je štetu Univerzitetu nanio najprije Senat, objavljivanjem Kodeksa? Kako bismo sada odvagali te dvije *štete*, štetu koju Senat nanosi Univerzitetu baveći se tričarijama (štiklama, dekolteima, tetovažama) i izvrgavajući ga tako podsmijehu ili štetu koju jedan član osoblja nanosi Senatu (pa tako i Univerzitetu) protiveći se, u formi *akademske satire*, *menadžerizaciji* javne ustanove?

Nedostaje, čini se, barem jedan član Kodeksa koji bi zaštitio akademske slobode, a unutar njih pravo da se otvaraju i vode javne polemike, na način koji možda vrijeda nečija *osjećanja*, ali ne vrijeda ničiju inteligenciju. Razumljivo je da ga nema, jer je Kodeks satelit paketa zakona donesenih 2017. godine. Njima se obrazovanje u Kantonu Sarajevo stavlja pod kontrolu vladajuće ideologije i zaposjeda kao ekonomski resurs. Kodeks je najavljen Statutom,⁸ čime je akademska menadžerija sebi pribavila pravni adut/argument da, budući da to Statut predviđa, to se sad onda mora i napraviti.

Međutim, to što Senat (u ovom sazivu) ima *nadležnost*, ne znači da je mora iskoristiti. Kad bi zaista vjerovao u akademske slobode i imao povjerenja u osoblje i studente, i u dobre akademske običaje, i (najvažnije!) u instituciju lične profesionalne i akademske *odgovornosti*, ne bi se opsesivno bavio preregulacijom odnosa unutar akademske zajednice nego bi se okrenuo njenoj ulozi u društvu. Pozicionirao bi Univerzitet kao mjesto argumentovane, objektivne, naučno utemeljene kritike vladajućih politika, umjesto što takve politike, kao neki amin-efendija, legitimiše upravo onim ugledom koji bi da sačuva od štikli i minjaka.

Jedan od rezultata pretjerivanja u propisivanju svega i svačega jeste pravna nesigurnost *uživaoca prava* koji su u najvećem broju pravni laici. U egzistencijalno bitnim pitanjima oni su sputani *neupućenošću u pravo*, za koju su najmanje sami krivi. Iako se čini da štite radnike, osoblje, studente, svi ti silni pravilnici, statuti, pravila, kodeksi, izmjene i dopune i amandmani otuđuju pravo od čovjeka i čovjeka od prava. Oni su, osim toga, znak da nešto sa samim zakonima nije uredu, da se donose brzo i iz stranačkih interesa, da ih formulišu loše obrazovani, netaleirani ili nedovoljno motivisani pravnici.

Ukoliko Senat u ovom sastavu ipak istraje na *donošenju Kodeksa ponašanja i odijevanja*, potvrdiće tako i krajnju namjeru da ojača instrumente institucionalne kontrole, suzi polje individualnih i akademskih sloboda (ubacujući u njega normiranje ponašanja) i tako olakša upravljanje jednim važnim i slatkim parčedom još uvijek društvenog kapitala.

---

⁸ Čl. 130 (Nadležnost i sastav Senata): “(2) Senat visokoškolske ustanove u svom akademskom djelovanju ima nadležnost da: (...) o) donosi kodeks ponašanja i oblačenja na visokoškolskoj ustanovi”.